

ผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบที่มีต่อ คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย The Effects of Information Technology Application for Audit on Audit Quality of Certified Public Accountants in Thailand

เทพธิดา สัมมา^{1*} สุวรรณ หวังเจริญเดช² และกฤตยาวิดี เกตุวงศ์³

Thepthida Samma^{1*} Suwan Wangcharoendate² and Krittayawadee Gatewongsa³

วันที่รับบทความ : 05/06/2567

วันแก้ไขบทความ : 05/08/2567

วันตอบรับบทความ : 02/09/2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 99 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านการสร้างเชื่อมั่นและด้านความตรงประเด็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ดังนั้น การสอบบัญชีให้มีคุณภาพอาจมาจากสาเหตุปัจจัยอื่น ๆ ทั้งความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ การใช้ดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานและคุณภาพการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ, คุณภาพการสอบบัญชี, ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

¹ นิสิตหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Master Student, Master of Accountancy, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² รองศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Associate Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ อาจารย์สาขาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

* Corresponding author: E-mail address: 63010981001@msu.ac.th

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relationship and impact of applying information technology for audits on the audit quality of certified public accountants (CPA) in Thailand. A questionnaire was administered to collect data from 99 certified public accountants included through stratified random sampling. Statistical methods for data analyses included percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis.

The study revealed that the use of IT in audit on the understanding in data security has a relationship and positive impact on the overall audit quality and specific aspects, including objectivity, communication and clarity, credibility, and cogency, at a statistical significance of 0.05. In addition, the use of IT in audit in specific aspects namely risk analysis, the knowledge of applying IT for audits, and the ability to apply IT for audits, and an understanding of data security does not demonstrate a statistically significant relationship with the overall audit quality. Therefore, audit quality may be achieved through other factors, including knowledge, expertise, experience, and professional discretion on audit quality of certified public accountants. The findings of this study can be used as a guideline for improving the effectiveness of accounting audit.

Keywords: Information Technology Application for Auditing, Audit Quality, Certified Public Accountants

บทนำ

ในปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจทั่วโลกประสบกับภาวะความผันผวนและความไม่แน่นอนหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความไม่แน่นอนด้านการเงินระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Peakaccount, 2020) รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบกับการดำเนินชีวิตของประชาชนและสังคมวงกว้าง จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการดำเนินธุรกิจส่งผลให้องค์กรธุรกิจต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นทางไปสู่ปลายทาง (Fletcher & Griffiths, 2020) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ทำให้ทุกองค์กร ทุกอุตสาหกรรม จึงต้องมีการวางแผนปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สำคัญอย่างรวดเร็ว (Technology Disruption) เข้ามามีบทบาทสำคัญในหลากหลายสาขางานและส่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไปอย่างกว้างขวาง เพราะทุกองค์กรจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี เพื่อเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารจัดการงานภายในองค์กร สู่การปรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และรูปแบบการทำธุรกิจทำให้ธุรกิจรูปแบบเดิม ๆ หลายประเภทล้มสลาย เพื่อเปิดทางให้รูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดทำให้วิถีในการทำธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป (Waiwanijchakij, 2018) ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินงานจากการปรับตัวขององค์กรธุรกิจ ทำให้งานของผู้สอบบัญชีต้องมีการปรับตัวตาม โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการตรวจสอบบัญชี เช่น การสอบบัญชีด้วยวิทยาการวิเคราะห์ข้อมูล (Audit Big Data

Analytics: ADAs) มาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและเสริมสร้างความมั่นคงให้กับการตรวจสอบ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาวิธีการตรวจสอบบัญชีให้รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้สอบบัญชีจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมสู่การบริหารคุณภาพ มีการวางแผนกลยุทธ์ด้านคุณภาพและการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล โดยสามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินงานและการวางแผนใช้ในการตรวจสอบ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม โดยพิจารณาตามขนาดโครงสร้าง ความพร้อมของเงินทุนและความพร้อมด้านบุคลากร (Chayapornkul, 2021) การนำเทคโนโลยีมาใช้ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนหรือประยุกต์ใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น

จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ (Information Technology Application for Auditing) ผู้สอบบัญชีได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพรวมถึงการพัฒนาแผนงาน วิธีการตรวจสอบ โดยการนำเครื่องมือทางเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาช่วยในขั้นตอนการตรวจสอบบัญชี การตรวจพบรายการที่ผิดปกติและข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงบการเงิน ทั้งนี้ การมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สอบบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอบบัญชีและเพิ่มขีดความสามารถในการรายงานข้อมูลทางการเงินขององค์กรธุรกิจ (Phosrichan, 2018)

คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ให้ข้อมูลงบการเงินในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินของกิจการ จากหลักฐานในการตรวจสอบที่ได้รับในระหว่างการตรวจสอบที่เหมาะสมอย่างเพียงพอถือเป็นส่วนสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการให้ข้อสรุปและแสดงความคิดเห็น (Techakasembundit, 2020) ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ใช้ในการตรวจสอบ โดยปรับเปลี่ยนให้สู่ยุคดิจิทัลโดยให้ความสำคัญกับข้อมูล(Data) ถือเป็นหัวใจของการก่อให้เกิดคุณภาพในการสอบบัญชีที่เพิ่มขึ้น (Chayapornkul, 2021) ดังนั้น การปฏิบัติงานสอบบัญชีให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการตรวจสอบบัญชี ซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาต(Certified Public Accountants: CPAs) มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี แสดงความคิดเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชีและเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีมีผลต่อสาธารณชนและกฎหมาย ในการนี้ สภาวิชาชีพบัญชีฯ จึงต้องเข้ามากำกับดูแล โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีก่อนจึงสามารถปฏิบัติงานได้ โดยให้เป็นผู้มีสิทธิในการตรวจสอบและรับรองบัญชีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ทุกขนาด ทุกประเภท (Federation of Accounting Professions, 2021a) ในขณะที่ธุรกิจในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีมาใช้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ปรับตัว และยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้ง ปรับทัศนคติ (Mind Set) ที่จะต้องอยู่กับเทคโนโลยี มองบวกที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือ และที่สำคัญถือเป็นโอกาสที่ผู้สอบบัญชีจะใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเพื่อนำเสนอข้อมูลและตัดสินใจได้เท่าทันสถานการณ์ (Leelaphanmetha, 2020) และผลการศึกษาของนักวิจัยในอดีตอธิบายว่า สมรรถนะหรือความรู้ความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี (Cassell et al., 2019) ตลอดจนการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชี

นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม มีงานวิจัยเชิงประจักษ์ในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ซึ่งศึกษาการประยุกต์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อการตรวจสอบ(Iamchaturapatr & Boonyanet, 2019)และผลกระทบของสมรรถนะ

การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีการตรวจสอบที่มีต่อผลการปฏิบัติงานสอบบัญชี (Phosrichan, 2018) และด้านคุณภาพการสอบบัญชี ศึกษาอิทธิพลเชิงโครงสร้างของสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการสอบบัญชีและการใช้ดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี (Kulroop, 2022) และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้ตรวจสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่(Phomjad, 2022) จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานและคุณภาพการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน ตลอดจนพัฒนาการบริการสอบบัญชีเป็นประโยชน์ในการเพิ่มคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตรวจสอบบัญชี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

1.ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

Federation of Accounting Professions (2021b) ได้ให้ความหมาย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสามัญหรือวิสามัญตามมาตรา 14 วรรคสอง และต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขข้อกำหนด และเมื่อขึ้นทะเบียนได้รับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และใบอนุญาตนั้นยังไม่หมดอายุไม่ถูกพัก ไม่ถูกเพิกถอน ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นต้องมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และลักษณะครบถ้วนตามกฎหมายกำหนดผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชีของธุรกิจ The Revenue Department (2020) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาต เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 ปฏิบัติงานตามที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนดสำหรับการตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก การรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีจัดทำรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสำหรับการตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดใหญ่และจัดทำรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดเช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีภาษีอากรสำหรับการตรวจสอบห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็ก Phekhunthod (2020) ได้ให้ความหมาย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต(Certified Public Accountant: CPA) หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพ ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชี โดยมีอำนาจสามารถตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร และ Henchokchaichana and Srijanphet (2020) ได้ให้ความหมาย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชีและเนื่องจาก

ผลงานของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อสาธารณชน กฎหมาย(พระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชี พ.ศ. 2547) จึงต้องเข้ามากำกับดูแลโดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ให้เป็นผู้มีสิทธิในการตรวจสอบและรับรองบัญชีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ทุกขนาด ทุกประเภท ซึ่งจากการวิจัยของ Kesimli (2019) ได้ให้ความหมาย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ผ่านการทดสอบทางวิชาชีพ และได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชีตามกฎหมาย โดยต้องปฏิบัติงานภายในสภาวิชาชีพบัญชี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชี

Hemwongkul (2023) ได้ให้ความหมาย การสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการรวบรวม ตรวจสอบ และประเมินหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารประกอบการลงบัญชี ซึ่งทำโดยผู้สอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานรายงานทางการเงินหรือไม่เพียงใดเพื่อให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุน เจ้าหนี้ หน่วยราชการ ผู้บริหาร พนักงาน และสาธารณชนทั่วไป Siripatarakulthorn (2021) ได้ให้ความหมาย การสอบบัญชี หมายถึง เป็นกระบวนการอย่างมีระบบ เพื่อทำการรวบรวมและประเมินหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและรายงานผลให้ผู้ใช้งบการเงินทราบ Hanchokchaichana and Srijanphet (2020) อ้างถึงสมาคมการบัญชีอเมริกัน (The American Accounting Association: AAA) ได้ให้ความหมาย การสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการของการรวบรวมและการประเมินหลักฐานเกี่ยวกับสารสนเทศเพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องต้องกันของสารสนเทศนั้นกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสื่อสารผลลัพธ์ให้กับผู้ใช้ที่สนใจการสอบบัญชีต้องปฏิบัติโดยบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ ซึ่งจากงานวิจัยในอดีตอธิบายว่า ผู้สอบบัญชีสามารถใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดทำกระดาษทำการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการรวบรวมและประเมินหลักฐานการสอบบัญชี (Zuca, 2015)

3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ

Hangsakul (2021) ได้ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศ ตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บ รวบรวม บันทึกข้อมูล การจัดการกระทำกับข้อมูล การแปล ความหมาย วิเคราะห์ผลสรุป และประมวลผลข้อมูล การแสดงผลข้อมูล การประเมินผลข้อมูล จนกระทั่งการสร้างข้อมูลขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้งานส่งต่อหรือสื่อสารระหว่างกันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศทำให้สารสนเทศสามารถนำไปใช้ประโยชน์และใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับเครื่องมือเครื่องใช้ ในการจัดการสารสนเทศ Somdee (2020) ได้ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีที่ได้รับการคิดค้นพัฒนาทั้งในรูปแบบ เครื่องมือและกระบวนการเพื่อใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผลและสรุปผลอย่างเป็นระบบ โดยต้องมาพร้อมความถูกต้องแม่นยำและสะดวกรวดเร็วต่อผู้ใช้งาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน และ Phattharamontri (2020) ได้ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้จัดการกับสารสนเทศ ตั้งแต่การบันทึก การประมวลผล การแสดงผล การจัดเก็บและการสื่อสาร ซึ่งจากงานวิจัยของ Sanpakdee and Paopan (2022) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีด้านการตรวจสอบบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชี

4. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง Seedasomboon (2021) ได้ให้ความหมาย คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง คุณภาพของรายงานผู้สอบบัญชีซึ่งผู้สอบได้ลงความเห็นไว้ในงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้งบการเงิน และคุณภาพงานสอบบัญชีสามารถแบ่งเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพสอบบัญชีเป็น 2 ประเภทคือ วัดทางตรงและ วัดทางอ้อม การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี คือการรายงานการเงินที่เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดไว้รวมถึงการควบคุมคุณภาพการรายงานทางการเงิน เป็นต้น สำหรับเครื่องมือวัดทางอ้อม คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีและประสบการณ์ของผู้สอบบัญชี และเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงประโยชน์เศรษฐกิจในอนาคต Bunapan (2021) ได้ให้ความหมาย คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง การรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงในรายงานทางการเงิน โดยข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วนอย่างมีสาระสำคัญ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน และ Phattharamontri (2020) ได้ให้ความหมาย คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง เป็นผลการปฏิบัติงานในการรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ถูกต้อง ครบถ้วนชัดเจนและครบถ้วนของข้อมูล โดยปราศจากข้อผิดพลาดใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินซึ่งสามารถช่วยในการรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีมีความน่าเชื่อถือ ประกอบด้วย 1. ด้านความถูกต้อง แม่นยำ (Accuracy) 2. ด้านความเที่ยงธรรม (Objectiveness) 3. ด้านความชัดเจน (Clearness) 4. ด้านความรัดกุม (Conciseness) 5. ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 6. ด้านความครบถ้วน (Completion) 7. ด้านความทันเวลา (Timeliness) ทั้งนี้ ซึ่งจากงานวิจัยในอดีตอธิบายว่ากระบวนการสอบบัญชีที่แตกต่างกันตามศักยภาพหรือขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี (DeAngelo, 1981)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิด จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีมาประยุกต์ สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบ ขั้นตอนของกระบวนการระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง และการตรวจพบรายการที่ผิดปกติจากข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงบการเงิน โดยผสมผสานความรู้ ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับเทคโนโลยี เพื่อให้การสอบบัญชีรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำและเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการสอบบัญชี การปฏิบัติงานตรวจสอบที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสมจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้ง ส่งผลให้คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี มีประสิทธิภาพในรายงานผลการตรวจสอบ อย่างถูกต้อง เที่ยงธรรม ด้วยความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ วัดผลการดำเนินงานและการตัดสินใจ โดยผลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบจากหลักฐานที่ได้รับในระหว่างการตรวจสอบที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อเพิ่มศักยภาพของการปฏิบัติงานโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลถือเป็นคุณภาพในการสอบบัญชีที่สำคัญจากการศึกษาแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

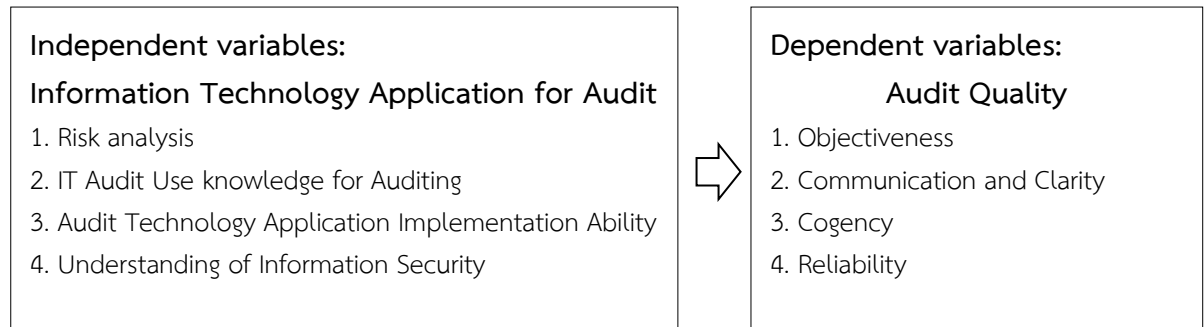

Figure 1 Conceptual Framework

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานดังนี้

H1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี

H2 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี

H3 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี

H4 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีความสัมพันธ์และผลกระทบบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี

ระเบียบวิธีการศึกษา

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ที่เปิดเผยข้อมูลในเว็บไซต์สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1,753 คน (Federation of Accounting Professions, 2022) ข้อมูล ณ วันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดัง Table 1

Table 1 The Population, the Sample Group, and the Number of Questionnaire Respondents of Certified public accountants in Thailand sorted by location

Location	Population (people)	Sample (people)		Number of respondents
Bangkok	1,172	267	$267 \times 100 / 1,172 = 22.78\%$	52
Metropolitan areas	333	76	$76 \times 100 / 333 = 22.82\%$	24
Regional areas	248	57	$57 \times 100 / 248 = 22.98\%$	23
Total	1,753	400		99

จาก Table 1 พบว่า จำแนกกลุ่มตัวอย่างของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยตามที่ตั้ง
 ดังนี้ กรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และภูมิภาค โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ซึ่ง
 กำหนดตามสัดส่วนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต(เฉพาะท่านที่ประสงค์เปิดเผยข้อมูลเพื่อการติดต่อ) ร้อย
 ละของที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ
 ตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับ
 การศึกษา ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเฉลี่ย/ปี ประสบการณ์ด้านการสอบบัญชี ประสบการณ์ในด้าน
 อื่น ๆ และที่ตั้ง ตอนที่ 2 ระดับมีความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ
 ตรวจสอบ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ
 ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง จำนวน 5 ข้อ ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน
 การตรวจสอบ จำนวน 5 ข้อ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ จำนวน 5
 ข้อ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 ระดับมีความเห็น
 เกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบ
 มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความเที่ยงธรรม จำนวน 5
 ข้อ ด้านการสื่อสารและความชัดเจน จำนวน 4 ข้อ ด้านความตรงประเด็น จำนวน 4 ข้อ ด้านการสร้างความ
 เชื่อมมั่น จำนวน 5 ข้อ จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินผล
 ดังนี้ (Srisaard, 2017)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้
 เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้าง
 แบบสอบถาม จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุม
 ถึงวัตถุประสงค์และสมมติฐาน จากนั้นนำแบบสอบถามแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
 ตามวิธีการวัดค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
 เนื้อหา(Content Validity)และครอบคลุมเนื้อหาซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.714-0.829 โดยมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่
 ยอมรับได้คือ 0.50 จากสูตร (Roiviovelli & Hambleton, 1977) นำแบบสอบถามไปทดสอบ
 (Try-out) กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 30 คนแรก จากประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
 ตัวอย่าง ที่ได้รับตอบกลับเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ใช้การทดสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
 เป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ การทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็น
 รายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
 สารสนเทศในการตรวจสอบ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.51-0.942 และคุณภาพการสอบบัญชี
 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.625 - 0.932 สอดคล้องกับ (Nunnally, 1978) ได้เสนอว่า
 ค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.40 ขึ้นไปเป็นค่าที่ยอมรับได้ การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

(Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.735-0.950 และคุณภาพการสอบบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.855-0.951 สอดคล้องกับ (Hair et al., 2010) ได้เสนอค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือมากกว่า 0.50 เป็นค่าที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่เปิดเผยข้อมูลจากในเว็บไซต์สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง นำส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 400 ชุด ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างในที่ตั้งที่กำหนดไว้ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 104 คน ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความถูกต้อง ครบถ้วนและความสมบูรณ์ ในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืน จำนวนทั้งสิ้น 99 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 24.75 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับ (Aaker, Kumar & Day, 2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ ซึ่งอัตราการตอบกลับ “Response Rate” คือ ค่าร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับมา คำนวณจากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนหารด้วยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มคูณด้วยร้อย (Mitchell, 1989) อัตราการตอบกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) คิดเป็นร้อยละแล้ว อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจะอยู่ระหว่างร้อยละ 20-65 หากคิดเป็นร้อยละแล้ว ซึ่งมีข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Kerlinger (1986) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า “อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามทางไปรษณีย์ที่น้อยกว่าร้อยละ 40 หรือ 50 นั้นเป็นเรื่องปกติ” เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในรูปแบบหรือวิธีการอื่น ๆ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ คือ

- 1) โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item - total Correlations การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณลักษณะตัวแปร คือ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยใช้ Variance Inflation Factors (VIFs) 4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

1. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.51) อายุมากกว่า 40 ปี (ร้อยละ 81.82) สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ 66.67) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเฉลี่ย/ปี มากกว่า 900,000 บาท (ร้อยละ 50.51) ประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอบบัญชี มากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 61.62) ประสบการณ์ในด้านอื่น ๆ จากผู้ตอบ จำนวน 97 คน ที่ปรึกษาด้านบัญชี มีจำนวน 66 คน และรับทำบัญชี มีจำนวน 56 คน และที่ตั้ง ส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 52.53)

Table 2 Opinions on the Application of Information Technology for Audits of Certified Public Accountants in Thailand

Application of IT for Audits	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Risk analysis	4.03	0.58	High
2. IT Audit Use knowledge for Auditing	3.93	0.60	High
3. Audit Technology Application Implementation Ability	3.77	0.69	High
4. Understanding of Information Security	4.21	0.63	High
Total	3.98	0.53	High

จาก Table 2 พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.03$) และความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ($\bar{X} = 3.93$)

Table 3 Opinions on the Audit Quality of Certified Public Accountants in Thailand

Audit Quality	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Objectiveness	4.47	0.45	High
2. Communication and Clarity	4.47	0.49	High
3. Cogency	4.41	0.48	High
4. Reliability	4.42	0.51	High
Total	4.44	0.44	High

จาก Table 3 พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความเที่ยงธรรม และด้านการสื่อสารและชัดเจน ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการสร้างความเชื่อมั่น ($\bar{X} = 4.42$) และด้านความตรงประเด็น ($\bar{X} = 4.41$)

Table 4 Correlation analysis of the Application of Information Technology for Audits and the overall Audit quality of Certified Public Accountants in Thailand

Variable	AQL	RA	AUK	ATI	UIS	VIFs
$\bar{X}$	4.44	4.03	3.93	3.77	4.21	
S.D.	0.44	0.58	0.59	0.69	0.63	
AQL	-	0.270*	0.314*	0.305*	0.501*	
RA		-	0.744*	0.668*	0.521*	2.397
AUK			-	0.787*	0.536*	3.404
ATI				-	0.590*	2.993
UIS					-	1.609

*Significant values are indicated with * for $P < 0.05$ and with ** for $P < 0.01$

จาก Table 4 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพ การสอบบัญชีโดยรวม ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง(RA) ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ (AUK) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ (ATI) และด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล(UIS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.270 - 0.501 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ คุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (AQL) ได้ดังนี้

$$AQL = 2.888 - 0.033 RA + 0.095AUK - 0.034ATI + 0.342UIS$$

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบมีค่าตั้งแต่ 1.609-3.404 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Black, 2006) ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (AQL) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=8.084$; $p=0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (AdjR²) เท่ากับ 0.224 (Table 5) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละด้านกับตัวแปรตาม ปรากฏผลดัง Table 5

Table 5 The test on the Relationship between a Regression Coefficient and the Overall Audit quality of Certified Public Accountants in Thailand

Information Technology Application for Audit	Total Audit Quality		t	p-value
	Regression coefficient	Standard tolerances		
Constant (α)	2.888	0.318	9.096	0.000*
Risk analysis (RA)	-0.033	0.105	-0.313	0.755
IT Audit Use knowledge for Auditing (AUK)	0.095	0.122	0.776	0.440
Audit Technology Application Implementation Ability (ATI)	-0.034	0.099	-0.348	0.729
Understanding of Information Security (UIS)	0.342	0.079	4.312	0.000*
F = 8.084 p = 0.000 AdjR ² = 0.224				

*Significant values are indicated with * for $P < 0.05$ and with ** for $P < 0.01$

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (UIS) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพ การสอบบัญชีโดยรวม (AQL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 สำหรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (RA) ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ (AUK) และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ (ATI) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม (AQL)

สรุปและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบโดยรวม ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคที่ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และสามารถสืบค้นหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้สอบบัญชีที่ต้องทำการตรวจสอบรายงานทางการเงินแต่ละบริษัทนั้น ย่อมต้องมีความจำเป็นที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจพบข้อผิดพลาด ช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้ทันที่ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีย่อมได้เรียนรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยให้การตรวจสอบบัญชี เกิดความสะดวก รวดเร็วและแม่นยำ สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานของท่านมีความถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และน่าเชื่อถือ และเป็นการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในการตรวจสอบงบการเงินอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kulroop, 2022) พบว่า สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกระบวนการสอบบัญชีในขณะเดียวกัน กระบวนการสอบบัญชีมีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพและคุณภาพการสอบบัญชี นอกจากนี้ การใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพมีอิทธิพลทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพการสอบบัญชี เช่นเดียวกัน และผลการศึกษานี้ยังไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อการใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพและคุณภาพการสอบบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Iamchaturapatr & Boonyanet, 2019) พบว่า การประยุกต์โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกสามารถเพิ่มคุณภาพงานตรวจสอบบัญชี และเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้สอบบัญชีในการทดสอบรายการที่ครอบคลุมร้อยละ 100 ของข้อมูลทั้งหมด ซึ่งสามารถเพิ่มคุณภาพงานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยลดต้นทุนและเวลาในการตรวจสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Mustapha & Lai, 2017) พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้ตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชีอาวุโสและผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยลดระยะเวลาการตรวจสอบบัญชีได้มากยิ่งขึ้น และส่งผลให้การทำงานของผู้สอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านความตรงประเด็น และด้านการสร้างความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก เนื่องจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้สอบบัญชื่อนั้นจะต้องมีความเที่ยงธรรม ตรวจสอบอย่างอิสระ ตรงประเด็น และสามารถสื่อสารข้อมูลต่อผู้ใช้ข้อมูลงบการเงินได้อย่างชัดเจน เพื่อเกิดความเชื่อมั่นต่อผู้สอบบัญชีเอง ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงพัฒนาศักยภาพและสร้างคุณภาพการสอบบัญชีให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปราศจากอคติในการให้บริการและโดยไม่มีประโยชน์ส่วนตัวหรือผลตอบแทนใดจากผู้อื่น แสดงความคิดเห็นตามข้อเท็จจริงที่ได้ตรวจพบไว้ในรายงานการสอบบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับประโยชน์จากการใช้งบการเงินมีการนำเสนอรายงานผลการตรวจสอบที่ตรงไปตรงมาและเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี นอกจากนี้ การนำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่ได้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสมเพียงพอ เพื่อสร้างความ

เชื่อมั่นให้ผู้ใช้อ้างอิงการเงินและมีความสามารถในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Karavak, 2022) พบว่า มีความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kaewsit, 2018) พบว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณภาพงานสอบบัญชีโดยรวม ขนาดของสำนักงาน ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชี อยู่ในระดับมาก

3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านความตรงประเด็น และด้านการสร้างความเชื่อมั่น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 0.342 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 ที่กำหนดไว้ เนื่องจาก ความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในการตรวจสอบรายงานทางการเงินนั้น เป็นการรับรู้ของผู้สอบบัญชีที่เข้าใจในขั้นตอนมาตรฐานการสอบบัญชีของข้อมูลเบื้องต้นเป็นข้อมูลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีการใช้งาน เพื่อให้ได้รับการปกป้องจากผู้ที่ไม่มีความรู้ในการเข้าถึงการใช้งาน หรือป้องกันการสูญหายเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัยปฏิบัติงานเยี่ยงมืออาชีพของผู้สอบบัญชี ดังนั้น ผู้สอบบัญชีที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ สามารถสร้างคุณภาพการสอบบัญชีให้กับผู้สอบบัญชีได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นต่อรายงานแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีและปฏิบัติตามตามจรรยาบรรณวิชาชีพสอบบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ lamchaturapatr et al. (2019) พบว่า การประยุกต์โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Audit Data Analytics: ADAs) สามารถเพิ่มคุณภาพงานตรวจสอบบัญชี และเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้สอบบัญชีในการทดสอบรายการที่ครอบคลุมร้อยละ 100 ของข้อมูลทั้งหมด ซึ่งสามารถเพิ่มคุณภาพงานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยลดต้นทุนและเวลาในการตรวจสอบ ทั้งนี้การสัมภาษณ์ยังพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อการตรวจสอบ (Audit Data Analytics : ADAs) สามารถตอบสนองความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพได้ง่ายกว่าการตรวจสอบแบบเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phosrichan, 2018) พบว่า ความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลการสอบบัญชี ความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการสอบบัญชีและความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์ทางการสอบบัญชีที่ทันสมัยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความทันเวลาของการรายงานการสอบบัญชีในทำนองเดียวกัน ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการตระหนักถึงความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลการสอบบัญชีและความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์ทางการสอบบัญชีที่ทันสมัยมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความถูกต้องในการปฏิบัติงานสอบบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Mustapha & Lai, 2017) พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้ตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชีอาวุโสและผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบ เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยลดระยะเวลาการตรวจสอบบัญชีได้มากยิ่งขึ้น และส่งผลให้การทำงานของผู้สอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านความตรงประเด็น และด้านการสร้างความเชื่อมั่น ผลการวิจัยนี้ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 เนื่องจาก พื้นฐานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีใบประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชีนั้น ผู้สอบบัญชีจะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบข้อมูลทางบัญชี และมีความเชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องมีความชำนาญและประสบการณ์เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งการสอบบัญชีให้มีคุณภาพอาจมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพการสอบบัญชีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kulroop (2022) พบว่า ผลการ

ศึกษาวิจัยไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อการใช้ดุลพินิจเรียงผู้ประกอบวิชาชีพและคุณภาพการสอบบัญชี คุณภาพการสอบบัญชีเป็นปัจจัยที่จะได้รับอิทธิพลทางบวกจากกระบวนการสอบบัญชีและการใช้ดุลพินิจเรียงผู้ประกอบวิชาชีพ

5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ โดยไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบ อย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านความตรงประเด็น และด้านการสร้างความเชื่อมั่น ผลการวิจัยนี้ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 เนื่องจาก พื้นฐานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีใบประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชานั้น มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการตรวจสอบบัญชี และเชื่อมั่นว่าความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยให้การตรวจสอบบัญชีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ การใช้ดุลพินิจเรียงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี การสอบบัญชีให้มีคุณภาพอาจมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพการสอบบัญชีได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Srisukont, 2020) พบว่า ความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมของสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชีที่วัดจากค่าสมบูรณ์ของรายการคงค้างซึ่งใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้าและประสบการณ์ของผู้สอบบัญชีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Troshani & Lymer, 2010) อ้างอิงในงานวิจัยของ (Phosrichan, 2018) พบว่า ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับความทันเวลาของการรายงานการสอบบัญชีโดยปัจจุบันการทำความเข้าใจในเทคโนโลยีขั้นสูงนั้นเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อนซึ่งถือเป็นเรื่องที่ท้าทายและต้องใช้เวลา ดังนั้น ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบจึงไม่มีความสัมพันธ์กับความทันเวลาของการรายงานการสอบบัญชี

6. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ โดยไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านการสื่อสารและชัดเจน ด้านความตรงประเด็น และด้านการสร้างความเชื่อมั่น ผลการวิจัยนี้ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 เนื่องจาก ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีใบประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชานั้น มีทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการตรวจสอบ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการทดสอบการควบคุม การตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ การรับรู้ต่อการใช้งานและการยอมรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีความสามารถในการหาทางเลือกที่ดีที่สุด การสอบบัญชีให้มีคุณภาพอาจมาจากสาเหตุอื่น ๆ หลายปัจจัย ที่ส่งผลให้คุณภาพการสอบบัญชีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phornlaphatrachakorn, 2020) พบว่า ความชำนาญพิเศษในการสอบบัญชีมีผลกระทบต่อการวางแผนการสอบบัญชีและคุณภาพการสอบบัญชี สมรรถนะและความชำนาญพิเศษในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความยั่งยืนของผลลัพธ์การสอบบัญชีในระยะยาวและในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Betti and Sarens (2021) พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจดิจิทัลส่งผลต่อหน่วยงานการตรวจสอบ 1.ส่งผลกระทบต่อขอบเขตของความคล่องตัวของการวางแผนการตรวจสอบและความรู้ด้านดิจิทัลที่จำเป็นที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นและความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้รับความสำคัญ โดยเฉพาะภัยคุกคามความปลอดภัยทางไซเบอร์ 2.ความต้องการกิจกรรมการให้คำปรึกษาที่ดำเนินการโดยผู้ตรวจสอบนั้นสูงขึ้นและ 3.การเปลี่ยนแปลงเป็นดิจิทัลจะปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติในการทำงานของผู้ตรวจสอบในงานประจำวันในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น

ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ตรวจสอบตามกระบวนการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทางวิชาชีพ การใช้ดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพและคุณภาพการสอบบัญชี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ ควรตระหนักด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในการตรวจสอบงบการเงินอย่างสม่ำเสมอ การเข้าถึงข้อมูลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีการใช้งานแต่ละระดับความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชีและให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้เกิดคุณภาพการสอบบัญชี

1.2 ควรให้ความสำคัญต่อการใช้ระบบสารสนเทศในการตรวจสอบให้เหมาะสม คำนึงต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบ เพื่อให้คุณภาพการสอบบัญชีเป็นที่น่าเชื่อถือเกิดความเที่ยงธรรมต่อผู้ใช้บริการ ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลให้ได้รับการปกป้องข้อมูลจากผู้ไม่มีสิทธิ์ในการเข้าถึงการใช้งานหรือป้องกันการสูญหาย เข้าถึง และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการเก็บข้อมูลทางการบัญชี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตหรือการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเฉพาะกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จึงควรมีการศึกษา

2.1 ผลกระทบด้านอื่นที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี เช่น กระบวนการและการควบคุมเทคโนโลยีในการตรวจสอบ สภาพแวดล้อมการสอบบัญชี ผลการสอบบัญชีในแต่ละภูมิภาค เป็นต้น หรือ พิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของผู้สอบ เช่น ความแตกต่างในวัฒนธรรมองค์กรของบริษัท ผลของนโยบายบัญชีบริษัท เป็นต้น เพื่อหาปัจจัยอื่นที่ทำให้ผู้สอบบัญชีเกิดคุณภาพในการสอบบัญชีต่อไป

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพการทำงานกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้ตรวจสอบภายในบริษัท เป็นต้น เพื่อศึกษาผลการวิจัยว่ากลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่ลักษณะการตรวจสอบเช่นกันนั้น มีผลการวิจัยเป็นอย่างไร

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดกรอบแนวคิดที่มีตัวแปรแทรกที่อาจมีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ดังนั้น ควรกำหนดตัวแปรแทรกเพิ่ม เช่น ประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ ผลงานและความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมการสอบบัญชียุคดิจิทัล เป็นต้น เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

2.4 ควรเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการสอบถามแบบเชิงลึก โดยขยายผลกลุ่มตัวอย่างผู้สอบบัญชีและผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบในสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ถึงขนาดเล็ก ที่เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการตรวจสอบในยุคบัญชีดิจิทัล เป็นการซักถามกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรและข้อมูลอย่างละเอียดครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- Aaker, D. A., Kumar, V., Leone, R. P., & Day, G. S. (2001). *Marketing Research*: John Wiley & Sons.
- Betti, N., & Sarens, G. (2021). Understanding the Internal Audit Function in a Digitalised Business Environment. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 17(2), 197-216.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. (4th ed.). New York : John Wiley & Sons.
- Bumapan, C. (2021). *Impact of Audit Trust and Creativity of the Auditor on the Quality of the Auditor's Audit Licensed in Bangkok Metropolitan Region*. (Master Accountancy School Of Accountancy Sripatum University).
<http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/8852>
- Cassell, C., Hunt, E., Narayanamoorthy, G., & Rowe, S. P. (2019). A Hidden Risk of Auditor Industry Specialization: Evidence from the Financial Crisis. *Review of Accounting Studies*, 24(3), 891-926.
- Chayapornkul, P. (2021). *Getting Ready to Quality Management System in Accordance with ISQM for Audit Firms in Digital Era*. Retrieved from
<https://shorturl.asia/WMG8E>.
- DeAngelo, L. E. (1981). Auditor Size and Audit Quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3(3), 183-199.
- Federation of Accounting Professions. (2022). *Cpa Contact List. (Only Those Who Wish to Disclose Information for Contact)*. Retrieved from
https://eservice.tfac.or.th/fap_registration/cpa-contact-list
- Federation of Accounting Professions. (2021a). *Accounting Professions Act, b.e.2547(2004)*. Retrieved from
<https://www.tfac.or.th/upload/9414/BQnA6Yl6XE.pdf>.
- Federation of Accounting Professions. (2021b). *Accounting Professions Act, b.e.2547(2004)*. Retrieved from
<https://www.tfac.or.th/upload/9414/BQnA6Yl6XE.pdf>.
- Fletcher, G., & Griffiths, M. (2020). Digital Transformation during a Lockdown. *International Journal of Information Management*, 55, 102185.
- Hair, Jr., J. F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.F. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*, (7th ed.). New Jersey Pearson Prentice Hall.
- Hangsakul, P. (2021). Information Technology for Educational Administration. *Journal of Educatopnal Management and Research Innovation*, 3(1), 1-10.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/250590/169036>
- Hemwongkul, A. (2023). *Accounting Auditing*. Bangkok: Academic Promotion Center.

- Henchokchaichana, N., & Srijanphet, S. (2020). *Auditing (revised)*. (1st ed.). TPN Press Limited Partnership.
- Kaewait, O. (2018). *Quality of the Audit Work Thai Affects the Success of the Operations of Companies Listed on the Stock Exchange Thailand*. (Master of Accountancy School of Accountancy). Sripatum University.
<http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/6543>
- Kaewsuriya, J. (2017). *The Effects of Audit Quality and Audit Review Continuity on Audit Credibility of Certified Public Accountants (CPAs) in Thailand* (Master of Accountancy, Prince of Songkla University).
<http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/12793>
- Karavak, A. (2022). Audit Account Quality Affects Business Success. *Journal of Management Science Review*, 24(1). 147-156.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/msaru/article/view/258443/173253>
- Kerlinger, F. N. (1986). *Foundations of Behavioral Research*. (3rd ed.). New York: Holt. Rinehart & Winston.
- Kesimli, I., Kesimli, & Achauer. (2019). *External Auditing and Quality*: Springer.
- Klongkaew, N., Dulnee, N., Namseethan, K., & Eapsirimetee, P. (2021). Development Accounting Knowledge for Accountants in the Digital Age in Muang District, Nakhon Ratchasima Province: in Entrepreneur's perspective. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*, 15(3), 314-326.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsjournalnmc/article/view/254964/175098>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kulroop, D. (2022). The Structural Effects of Information Technology Competencies, Audit Procedures, and Auditors' Professional Judgment on Audit Quality of Thai Certified Public Accountants. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 9(1), 141-158.
- Lamchaturapatr, W., & Boonyanet, W. (2019). The Implication of Programming Data Analytics in Auditing. *Journal of Federation of Accounting Professions*, 1(2), 38-66.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JFAC/article/view/206754/149755>
- Leelaphanmetha, P. (2020). *Accounting Management in the Digital Age with the Changing Role of Accountants*. Retrieved from
<https://www.tfac.or.th/upload/9414/PdJBfI0YTf.pdf>
- Mitchell, R. C. (1989). *Resources for the Future*. Using surveys to Value Public Goods: The Contingent Valuation Method.
- Mustapha, M., & Lai, S. J. (2017). Information Technology in Audit Processes: An Empirical Evidence from Malaysian Audit Firms. *International Review of Management and Marketing*, 7(2), 53-59.

- Nunnally, J. (1978). *Psychometric Theory*. (2nd ed.). New York: McGraw.
- Peakaccount. (2020). *How Should Operators Adapt? Allowing Businesses to Continue in the Digital Age*. Retrieved from <https://peakaccount.com/blog/business/gen-biz/biz-digital-transformation>.
- Phattharamontri, U. (2020). *Computer Control and Audit in Accounting* (5th ed.) : Chamchuri Product, Bangkok.
- Phekhunthod, S. (2020). *Motivations Affecting a Decision in Becoming a Certified Public Accountant(CPA) During the Situation of Corona Virus or COVID-19*. (Master of Business Administration). Ramkhamhaeng University. <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993617.pdf>
- Phomjad, R. (2022). *Factors Affecting Big-4 Auditor's Audit Quality*. (Master of Science Accounting And Financial Management) Faculty of Commerce And Accountancy Thammasat University. <https://10.14457/TU.the.2022.455>
- Phornlaphatrachakorn, K. (2019). Effects of Audit Specialization on Audit Planning, Audit Quality and Audit Performance: A Comparative Study of Certified Public Accountants and Tax Auditors in Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 16(49), 23-49.
- Phosrichan, N. (2018). The Effect of the Audit Implementation Technology Integration Competency on Audit Performance of Certified Public Accountant in Thailand. *Ratchaphruek Journal*, 16(2), 130-139. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/128587>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(1), 49-60.
- Sanpakdee, P., & Paopan, N. (2022). Causal Factors Affecting Work Motivation and Audit Quality of the Certified Public Accountant in Thailand. *Journal of MCU Social Science Review*, 11(4), 228-239.
- Seedasomboon, W. (2021). *Guidelines for Developing Audit Quality that Affect the Operational Efficiency of Juristic Companies in Bangkok*. (Master of Accounting) Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:191696#
- Siripatarakulthorn, S. (2021). *Principles of Auditing*. Bangkok: TPN Press Limited Partnership.
- Sorndee, C. (2020). *The Influence of Information Technology for Digital Transformation on the Quality of Working Life and Performance Efficiency: The Case Study of Branch Employees of the Bangkok Bank*. Retrieved from https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:184622

- Srichai, A. (2018). *Relationship between Self-development Potential and Professional Skills of Accountants in Digital Economy*. (Master of Accountancy School of Accountancy). Sripatum University.
<http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/6538>
- Srisukont, S. (2020). The Impact of Audit Environments on Audit Quality of Thai Listed Firms: Clmv Index. (Doctor of Philosophy Program in Accounting). *Dhurakij Pundit University. Suthiparithat Journal*, 34(111), 223-242.
<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Supicha.Sri.pdf>
- Srisaard, B. (2017). *Preliminary Research*. (10th ed.). Suwiriyan Bangkok: 121.
- Sritharat, B. (2011). *The Relationship between Auditing Expertise and Audit Quality. Auditing of Certified Public Accountants in Thailand*. (Master of Accountancy Thesis). Mahasarakham University.
- Techakasembundit, K. (2020). *Raise the Level of Auditing with Auditing Innovations*. Retrieved from <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/127427>.
- The Revenue Department. (2020). *Certified Public Accountant*. Retrieved from <https://www.rd.go.th/25631.html>.
- The Securities and Exchange Commission. (2021). *Report Summarizing Audit Quality Inspection Activities*. Retrieved from <https://shorturl.asia/giGRv>.
- Waiwanijchakij, P. (2018). The Study of Virtual Reality and Augmented Reality Technology-Impact With 5G Mobile Network. *NBTC Journal.*, 3(1), 154-171.
https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/view/148550/115540
- Yodbua, L. (2017). *The Influence of Audit Control and Professionalism of Auditors Affect on Audit Quality the Audit Office in Bangkok and Its Vicinity*. (Master of Accountancy School of Accountancy). Sripatum University.
- Youngyosying, T. (2017). *The Effects of Audit Planning Comprehension and Audit Quality on Audit Survival of Certified Public Accountants (CPAs) in Thailand*. (Master of Accountancy Prince of Songkla University).
- Zuca, S. (2015). Audit Evidence–Necessity to Qualify a Pertinent Opinion. *Procedia Economics and Finance*, 20(1), 700-704.

